

РЕЦЕНЗИЯ

От: от проф. д-р Величка Иванова Милина,
Военна академия "Георги. С. Раковски",
професионални направления:
9.1. Национална сигурност и 3.3. Политически науки

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, по научна специалност "Социология"

Автор на дисертационния труд: Иван Миленов Михайлов

Тема на дисертационния труд:

"НАЦИОНАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ НА МЛАДИТЕ ХОРА
В БЪЛГАРИЯ В НАЧАЛОТО НА ХХІ ВЕК"

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед РД-16-540/16.11.2020 на Директора на ИФС на БАН

1. Информация за дисертанта

Иван Михайлов се е обучавал по докторска програма "Социология" в периода декември 2014 – януари 2018 г. като редовен докторант в

Института за изследване на обществата и знанието (от 11.2019 преименуван в Институт по философия и социология) на БАН.

От автобиографичната справка на докторанта се вижда, че непосредствено след приключване на обучението му в магистратура по специалност "Национална сигурност и отбрана" към катедра "Национална и международна сигурност" във Военна академия "Г. С. Раковски" той започва обучение в докторантура по проблематика задълбочаваща и разширяваща вече заявени интереси в сферата на модернизационните процеси и динамиката на идентичностите.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният за рецензия дисертационен труд е посветен на едни от най-актуалните и модерни проблеми на съвременната социология и управлението на сигурността - динамичните характеристики на различните нива на индивидуална/групова идентичност и предизвикателствата пред които е изправено функционирането на този феномен.

Съвременното глобално, рисково общество създава нова среда на съществуване на различните социални общности, характеризираща се с висока динамика и противоречивост на процесите, с мащабна хоризонтална и вертикална мобилност, с протичащи едновременно, наслагващи се и поради това, с усложнени ефекти от проявлението им, транзитни процеси: към четвърти етап на глобализация, към нарастване значимостта на националната държава, към Четвърта промишлена революция, към нови формати на регионална (европейска) интеграция, към нови модели на модерната демокрация в контекста на дигиталната епоха и т.н.

В този сложен за дефиниране на всяка идентичност контекст, определянето на параметрите и характеристиките на националната идентичност на младите хора в България, безспорно е сериозно и значимо научно предизвикателство. Адмиравам научната амбиция на Иван Михайлов да анализира и оцени тези сложно комплексни проблеми и да обоснове своите отговори за характеристиките и тенденциите в развитието на идентичността на младите хора в нашата страна.

Рецензираният дисертационният труд е с обем от 237 страници, от които 222 страници основен текст и 15 страници приложение (анкетна карта). Избраната структурата от три основни глави, всяка от които включва по няколко раздела, е удачна и позволява пълноценно разкриване съдържанието на темата. Работа съдържа и задължителните увод, заключение, библиография.

Списъкът с използваната литература включва 228 източника на български и английски език, сред които монографии, студии, статии, нормативни документи и интернет сайтове. 188 заглавия (от тях - 99 на български език и 89 на английски) са коректно цитираните в текста, което позволява да се открият авторските тези и резултати в изследването.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд на Иван Михайлов е творческо изследване по значим интердисциплинарен проблем, в което той убедително демонстрира експертни познания по социология, политология, теория на модернизацията, народопсихология, международни отношения и сигурност.

Изследването е много добре концептуализирано. Обектът и предметът на цялостния анализ в дисертационния труд са коректно дефинирани и са пряко свързани с целта на научното търсене - "да бъде

направен анализ на съвременната националната идентичност на младите хора в България като се очертаят контурите ѝ, установят се основните ѝ параметри и се вникне в нейното съдържание". В рамките на поставените ограничения, тя убедително е постигната чрез последователното и в пълен обем решаване на конкретизиращите я изследователски задачи, които са подробно, операционално разписани и генерализирани до три основни, колкото са и главите в структурата на работата.

Специално отбелязвам, че още на този етап, с формулирането на целта и задачите, докторантът е предположил практико-приложната насоченост, като водеща в своето изследване.

Теоретичната база на изследването е дефинирана с решаването на първата изследователска задача - "Да бъде събрана, обобщена и анализирана интердисциплинарна научната информация по проблемите на груповата идентичност и в частност в нейните национални измерения и на тази основа да се разкрие същността на съвременната българска национална идентичност като се определят нейния тип и тенденциите в нейното развитие". На базата на демонстрирано добро познаване на експертното знание по проблемите на идентичността и предизвикателствата пред дефинирането ѝ в съвременната динамична среда, компетентно и аргументирано са представени параметрите на съвременният дебат за българската национална идентичност, измеренията и факторите за кризата на нейното функциониране в началото на 21 век.

Основните изследователски постижения при решаването на втората задача - "Да се направи опит за очертаване на тенденциите в развитието на младежите в страната с акцент върху тяхната идентичност, с цел да се определи типа национална идентичност на младите българи в началото на настоящия век" са основно три:

- структуриране, характеризиране и аргументиране на основните аспекти на идентичността на младите българи
- идентифициране на новите характеристики в идентичността на младите, които водят да промени в ценностната им система
- убедително обосноваване на извода за тройна трансформация на идентичността на младите хора в нашата страна.

Като постижение определям изпълнението на третата, особено значима за изследването задача - "Да бъде проведено емпирично социологическо изследване и да бъдат представени резултатите за потвърждаване или отхвърляне на работната хипотеза на дисертацията, да се оценят съществуващите представи за българските младежи и да се открият нови тенденции в тяхното развитие". Самостоятелно осъщественото двукомпонентно (съчетаващо количествен и качествен метод) анкетно проучване, което е представително за съответната извадка, верифицира авторовите тези за това кои са и как се проявяват основните измерения на националната идентичност на младите българи в началото на века.

Като резултат от успешното решаване на изследователските задачи, основната теза на дисертационния труд убедително е потвърдена.

За постигането на изброените резултати в работата безспорно е допринесло прилагането на подходящи общонаучни и специализирани изследователски методи и подходи.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Приемам самооценката на автора за постигнати в дисертационния труд четири разгърнато дефинирани приноса и ги определям като изцяло негово лично дело и резултат от самостоятелни научни търсения.

Като по -значими постижения в изследването, главно заради техния практико-приложен потенциал, оценявам:

- Дефинирането на понятието "прескачаща идентификация", като характерно за идентификационни процеси в модернизиращи се общества, когато се цели по-бързо постигане на идентичността - еталон.
- Структурирането на характеристиките на процеса "изменчивост на идентичността" - периоди на отслабване на едни и засилване на други форми на групова идентичност, с възможно обръщане на тенденциите.
- Формулираните на база собствено анкетно проучване основни измерения, характеристики и тенденции в развитието на идентичността на младите хора в България.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантът е представил общо три научни публикации (едната на английски език), които осигуряват достатъчна публичност на резултатите от изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява неговото съдържание.

7. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не установявам плагиатство в представения докторски труд.

Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за установяване на плагиатство.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси

По-съществените ми конкретните бележки/препоръки са свързани с:

- 1) Отсъствието на изводи от анализа към отделните глави. Те биха

допринесли за по-отчетливо и убедително възприемане на постигнатите научни резултати в отделните части на изложението.

2) Общите изводи (озаглавени "Изводи от дисертацията") са само в автореферата и те имат характера по-скоро на анотация на работата с обем от шест страници, отколкото на ясни и категорично формулирани резултати от анализа.

3) Дефинирането на приносите включва обяснение и многословна аргументация, което не е добра практика.

Посочените бележки не променят убедено положително ми отношение към постигнатото в оценяваната докторска работа.

9. Заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане.

Като оценявам достойнствата на постигнатото, давам положителна оценка на дисертационния труд на тема "Националната идентичност на младите хора в България в началото на ХХІ век" и изказвам съгласието си на Иван Миленов Михайлов да бъде присъдена образователната и научна степен "доктор" по научна специалност "Социология" в професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

10 декември 2020

Рецензент: